

SHR DEELT KENNIS OVER DUURZAME HOUTEN GEVELBEKLEDING

Problemen met houten gevelbekleding zijn vrijwel altijd te voorkomen door op de juiste manier met de juiste materialen te werken. SHR Hout Research geeft daarom een tweedaagse cursus 'Uitgangspunten voor duurzame gevelbekleding'. René Klaassen – specialist houtsoorten en houtonderzoek bij de SHR – licht toe welke problemen SHR in de praktijk ziet rondom houten gevels en hoe die ontstaan.

René Klaassen voert vochtmetingen uit bij proefopstellingen van hout bij SHR Wageningen om later te kunnen voorspellen welke invloeden een rol spelen bij vervorming.

De tweedaagse cursus 'Uitgangspunten voor duurzame gevelbekleding' is een 'bijspijker'-cursus, speciaal voor houthandelaren, timmerfabrikanten, architecten, aannemers, houtverduurzamers, looncoatbedrijven, verfleveranciers, onderhoudsbedrijven en beheerders van vastgoed. De cursus vindt plaats op 30 september en 7 oktober. René Klaassen geeft de cursus samen met zijn collega's René Hillebrink, Alexander Kloppenburg en Niels Lutke Schipholt. In twee dagen leren zij de deelnemers alle addertjes onder het gras te herkennen. De onderwerpen zijn, zowel voor open als gesloten gevels: de types gevelbekledingen, houtkwaliteit, type en functie van coatings, onderhoud, verwachting en schade.

KENNISBANK VOOR DE GEVELBEKLEDING

SHR heeft in de loop der jaren ongelukkig veel kennis over gebruik van hout, onderhoud en coatings opgebouwd door onderzoek en testen in hun lab. Ook weet ze alles over schades. Onder hetzelfde dak werkt naast SHR ook SKH (Stichting Keurmerk Hout), die zich met keuring en certificering bezighoudt. De inspecteurs zijn dagelijks in de markt aan het werk en hebben veel praktische ervaring. Dit geeft

MEER TRAINING EN VOORLICHTING

De SHR organiseert tevens in november een voorlichtingsbijeenkomst over hout en milieu om de branche handvatten te geven hoe ze het milieuvriendelijke karakter van hout het best onder de aandacht kan brengen. Onder meer komt de vraag aan de orde of er hout genoeg is voor meer houtbouw en hoe houtgebruik bosbehoud en bosaanleg stimuleert. Ook wordt ingegaan op de vraag waarom hout veel milieuvriendelijker is dan alle andere bouwmaterialen en hoe dat kan worden uitgelegd met de huidige milieuregels.

Op 25 november en 2 december 2021 is er weer een houtsoortenherkenningscursus, vooraf gegaan door een digitaal voorcollege in september. Vijftig veel voorkomende soorten worden besproken en de meeste soorten moeten na de cursus op een eenvoudige manier kunnen worden herkend, aan de hand van kleur, gewicht, structuur, tekening en kwasten, maar soms is ook een mes en een loepje nodig.

een kennisbundeling binnen SKH SHR, die zeer praktijkgericht is, met kennis over de problematiek en kennis van de houtmarkt.

Uit de halfjaarlijkse SHR-evaluatie van inspectieprojecten kwam het beeld naar voren dat er in de markt hiaten waren in de kennis van de maximale mogelijkheden voor gevelbekleding. Het kan nog een stuk beter door materialen en pro-

cessen beter op elkaar af te stemmen. Een optimale constructie en goede coating zorgen immers dat er minder kosten voor onderhoud zijn, en dat de levensduur ook langer wordt. "Dat levert weer tevreden klanten en blijde gezichten op van bouwers en eigenaren", stelt Klaassen.

SAMEN STERK

"Wij zijn geen cursusinstituut maar een onderzoeks- en testinstituut, met veel praktijkkennis", zegt Klaassen. "Daarvanden wij een groot deel van de markt mee. Met de SKH-inspecteurs die de hele dag op pad zijn, is dat plaatje compleet. Die interactie is constructief en leerzaam." Klaassen houdt zich vooral bezig met gedrag van hout en houtsoorten in hun toepassing. SHR is ook betrokken bij de inspecties.

"Soms nieuwe en soms oudere gebouwen laten zien wat er gebeurt met de levensduur in relatie tot schade die wij daar dan onderzoeken. Wij bespreken eens in de tijd al die projecten, en als iets vaker voorkomt moeten we er wat mee", vervolgt Klaassen. "Wij koppelen de resultaten terug aan de industrie. In het afgelopen jaar zien we diverse schades in gevelbekleding. Veel van die zaken zijn heel eenvoudig te voorkomen. Als houtmens word je daar een beetje kriegelig van. Waarom doen ze dat niet anders? Dat wil je dan uitdragen. Ik geef zelf ook een cur-

sus 'houtsoorten herkennen'. Dat is gewoon handig als je buiten loopt en denkt 'wat zou dat zijn?', dat je het herkent. Je wordt er een betere vakman van."

GOEDE CONSTRUCTIE IS DE BASIS

"De afgelopen jaren hebben we bij SHR onregelmatig cursussen gegeven. Door corona zijn we steeds meer digitaal gaan werken en dit bracht ons op het idee om een digitale introductie op de cursus gevelbekleding te geven. De echte cursus wordt wel live. Na de online introductie van 17 juni 2021 (ook terug te kijken via de website) volgt een tweedaagse live cursus met praktijkvoorbeelden. Je krijgt een beeld van onze kennis in de markt, in dit geval gericht op gevelbekleding. Stap voor stap worden alle facetten met praktijkvoorbeelden doorlopen."

Een veelvoorkomend probleem is dat de constructie niet deugt en dat er daardoor bijvoorbeeld geen of slechts moeilijk onderhoud gepleegd kan worden. "Het begint dus eigenlijk al bij de architect. Bij een keuze voor een transparante afwerking bijvoorbeeld, zul je elke twee, drie jaar erbij moeten voor onderhoud. Doe je dat niet omdat je er niet bij kunt of omdat het heel moeilijk is, dan begint de ellende", zegt Klaassen. "De gevel ziet er niet mooi meer uit, de verf bladdert eraf en ga maar door. Bedenk dat vooraf, en

opstelling met coatings op het buitenterm van SHR om later kunnen voorspellen ke invloeden zon en weer hebben.

Vochtmetingen door René Klaassen bij SHR Wageningen.

Nabij SHR Wageningen is een containercomplex voor studentenwoningen neergezet, Chateau de la Container. Ter verfraaiing is een onbehandelde open houten gevelbekleding toegepast.

gebruik een ander verfsysteem. Ook de detaillering speelt een rol: met het kwastje er niet langs kunnen betekenen: geen onderhoud. Het zit hem vaak in de detaillering."

VOCHT IS KILLING

"Het houtvochtgehalte is cruciaal en daar wordt soms te makkelijk mee omgegaan", vertelt Klaassen. "Wij weten en kunnen voorspellen wat hout gaat doen en daar zitten behoorlijke verschillen in tussen houtsoorten. Daar moet je in het ontwerp rekening mee houden. Dat begint echt al bij de ontwerper en architect. Als je met het goede houtvochtgehalte begint, heb je veel minder krimp en zwel en zo blijft zo'n gevel veel strakker en mooier."

Met naaldhout is bijvoorbeeld het binnen of buiten leggen van de hartzijde erg belangrijk. Dat heeft direct invloed op de vervorming van een plank. "Een plank vervormt hol naar de hartzijde en bol naar de bastzijde", legt Klaassen uit. "Ofwel: hij schotelt naar de hartzijde toe en trekt dicht. De hartzijde buiten is dus het devies. Maar bij bijvoorbeeld Zweeds rabat kan dat niet omdat de helft van de delen het hart binnen en de andere helft het hart buiten heeft. Als je dat goed droogt, kun je toch een gesloten gevel houden."

"Ook met douglas kun je hele mooie gevelbekleding maken, mits je de uitgangspunten van de houtsoort respecteert. En het goed gedroogd verwerkt." Over op de juiste manier drogen en vochtgehalte wordt in de cursus heel veel verteld. "Door de toenemende aandacht voor hout en door de toegankelijkheid van het materiaal noemen veel mensen zich expert, waardoor verkeerde toepassing en daarmee het risico op schades toeneemt", vindt Klaassen. "Hout is divers en daarmee een ingewikkeld materiaal. Niet alleen de houtsoort maar ook kwaliteit. Een voorbeeld: het douglas uit Europa is

niet te vergelijken met Noord-Amerikaans douglas, dat we daarom ook oregon pine noemen."

WERKEN VOLGENS RICHTLIJNEN

Iedere specialist moet vanuit zijn eigen vakgebied werken en weten wat er kan. Ook de architect en de timmerindustrie moeten weten hoe je dat moet doen, bijvoorbeeld welke zaagrichting en welke kwaliteit je moet gebruiken, en de timmerman moet weten hoe de nagels erin geslagen moeten worden. Sla je een nagel te dicht op de rand, dan krijg je scheuren. Sla je de kop in het hout, dan sla je het hout stuk en kan er vocht in komen. Sla je de nagel erin met de kop op het hout, dan zit het vast en is het hout niet beschadigd. Gaat het hout door de nagel scheuren, dan is het geen gesloten constructie meer. Er is vochtophoping en het hout gaat rotten en op den duur valt alles uit elkaar. "Wij proberen dit soort probleem te voorkomen, want eigenlijk wil je gewoon iets moois zien."

"We hebben goede richtlijnen hoe je het moet doen, maar die worden niet altijd nageleefd", zegt Klaassen. "De uitgangspunten liggen niet alleen bij de architect. Als iedereen ze goed aanhoudt, loopt het proces goed. De hele keten moet dit beseft hebben, dan komt het goed. Er moet ook iemand tegen de klant zeggen: 'als je transparante kozijnen of gevelbekleding wilt hebben, dan moet je je realiseren dat dat heel veel onderhoud vergt'. Ook moet de klant weten dat dit een heel divers en warrig gezicht kan geven en dat dat mogelijk op den duur pas bijtrekt. Soms wordt het heel mooi, maar je kan ook kleurschakeringen houden."

GOEDE VENTILATIE EEN MUST

"Killing voor de constructie van gevels is het ontbreken van goede ventilatie", zegt Klaassen. "Dat zit hem eigenlijk direct al in het ontwerp en de constructie van de gevel." Ventilatie heeft ook effect

op het brandgedrag van een gevel. Brandwerende materialen hebben weer invloed op de coatingsystemen, esthetisch en beschermend. Ook de overstap – vanuit milieuoverwegingen – van oplosmiddelhoudende naar watergedragen coatingsystemen heeft invloed op de gevelbekleding. "Bij schades zie je de ene partij naar de andere wijzen, wat al aangeeft dat er in de keten goed samengewerkt moet worden. Een goede gevel valt en staat met vakmanschap, kennis, de juiste materialen en samenwerking tussen alle partijen. Daarnaast is het schetsen van de juiste verwachtingen aan de klant heel belangrijk."

"Hoe duurzaam hout ook is, je kan alles kapotmaken als je het mishandelt", zegt Klaassen. "Je moet er goed naar kijken en kennis van zaken hebben." Hout is enorm in de picture, maar zorg dat je ondersteund wordt door echte experts en niet door mensen die alleen zeggen dat ze dat zijn. Gecertificeerde bedrijven doen het over het algemeen goed, maar daaromheen zit een schil van andere bedrijven die niet gecertificeerd zijn. "Er zijn veel houtsoorten en elk houtsoort is weer anders en dan heb je nog eens gemodificeerde houtsoorten die ook weer anders zijn. Je moet weten wat de zwakke punten zijn van een soort en daar op letten, dan voorkom je veel schaden."

HOUT IS ECHT CIRCULAIR PRODUCT

Bij veel animo zal de cursus in 2022 herhaald worden om er zo aan bij te dragen dat hout goed gebruikt wordt en een goede naam behoudt. "Hout is een fantastisch product en dat moeten wij uitdragen. Het is het enige echte circulaire bouw materiaal. Een plank die weggrot wordt weer CO2 en water. Doordat de bomen dat weer opnemen, kan het weer opnieuw gebruikt worden. Dat lukt met beton of staal niet." <<